

О.П. УГРОВЕЦЬКИЙ

Департамент державної служби охорони при МВС України

УДК 351.74:343.7

ВЗАЄМОДІЯ ДЕРЖАВНОЇ СЛУЖБИ ОХОРОНИ З НАСЕЛЕННЯМ ЯК ОСНОВНИЙ НАПРЯМОК БОРОТЬБИ З МАЙНОВИМИ ЗЛОЧИНАМИ

Обґрунтовується необхідність взаємодії Державної служби охорони при МВС України та населення.

В умовах перехідного періоду Україна зробила вперше кроки на шляху системного оновлення всіх сфер суспільного життя, його демократизації, сучасного цивілізованого розвитку. Одним із основних і першочергових завдань цього процесу є послідовне утвердження демократичних засад суспільства, прав та свобод людини в усіх її проявах, а також здійснення радикальних заходів щодо зменшення кількості злочинів. Саме зараз органам внутрішніх справ, а зокрема Державній службі охорони, вельми важливо чітко визначити шляхи і засоби для подолання злочинного тиску, розробити стратегію щодо приборкання злочинності, суттєвого впливу на зміну її динаміки.

Актуальність налагодження взаємодії важлива як з точки зору практичного, так і теоретичного рівня та пов'язана з вирішенням завдань із залученням населення до охорони майна і профілактики правопорушень.

В загальнотеоретичному плані питання взаємодії полягає в тому, що перехід України на шлях становлення громадянського суспільства і правової держави змінює і відношення різних верств населення до діяльності державних інститутів. Громадськість підвищує вимоги до державних інституцій, правоохоронна сфера стає більш прозорою для засобів масової інформації, громадських правозахисних організацій, міліція як державна установа розглядається як інструмент громадянського суспільства, а не як частина закритої тоталітарної системи.

В Україні дослідження взаємодії держави, в особі Державної служби охорони при МВС і громадянського суспільства як бази для створення ефективної системи державного управління є відносно новим питанням, вивченню теоретичних основ якого поки що приділяється незначна увага. Взаємодія ДСО і громадянського суспільства як перспективна форма управлінських відносин виступає як механізм зворотних зв'язків, що можна розглядати як громадський контроль за діяльністю держави та її органів.

Успішність вирішення завдань, пов'язаних із залученням населення до охорони майна та профілактики правопорушень, значною мірою залежить від ефективності організації роботи органів внутрішніх справ, а саме Державної служби охорони при МВС України. Проблема взаємовідносин населення з службою охорони дуже важлива щодо практики. Як свідчить вітчизняний і зарубіжний

досвід, боротьба зі злочинністю, охорона майнових прав, забезпечення прав і свобод людини і громадянина не може вестись ефективно без підтримки населення. Рішучі заходи, спрямовані на боротьбу зі злочинністю, не призведуть до кардинального поліпшення ситуації, доки зусилля міліції в особі Державної служби охорони не отримають широкої підтримки з боку громадськості, а це в свою чергу потребує підвищення ступеня довіри населення, зростання авторитету правоохоронців. Виходячи з цього, в державі були розроблені та започатковані в життя наступні нормативно-правові акти: "Комплексна програма удосконалення роботи з кадрами і підвищення авторитету міліції на 1999-2005 рр.", "Програма МВС України щодо розвитку партнерських відносин між міліцією та населенням на 2000-2005 рр.", Інструкція "Про організацію управлінської діяльності в підрозділах ДСО при МВС України", котрими закріплені засади ділового співробітництва між ними, створення передумов щодо більш широкого залучення громадськості до профілактичної роботи, сприяють підвищенню авторитету працівників міліції та своєчасному інформуванню населення через засоби масової інформації про їхню діяльність.

Залучення широких верств громадськості до вирішення завдання охорони майна, забезпечення особистої безпеки розглядається як важливий канал участі громадян в управлінні справами суспільства і держави, один із основних факторів зміцнення конституційного режиму, посилення механізму підтримки правопорядку на ґрунті розвитку народовладдя. Отже, на підставі наведеного, в порядку перспективного прогнозування можна накреслити три важливі й ефективні напрями взаємодії правоохоронних органів з громадськістю та її представниками: за правовим статусом взаємодіючих суб'єктів, за характером зв'язків і конкретними завданнями, що стоять на різних етапах боротьби зі злочинністю. Перший напрям безпосередньо пов'язаний з активністю трудових (учбових) колективів, громадських організацій, органів територіального самоврядування та інших спеціальних громадських формувань. Виходячи із статутних положень, громадського обов'язку або за власною ініціативою, вони беруть участь у негайному припиненні різних суспільно небезпечних діянь, усунення причин і умов, що сприяли їх вчиненню, та здійснення інших цілеспрямованих профілактично-

виховних заходів.

По мірі становлення правової держави і громадянського суспільства зростає потреба в співробітництві органів правопорядку і населення для забезпечення основних прав і свобод людини і громадянина, охорони майна, зміцнення громадської безпеки. Слабкий рівень цієї співпраці в силу історичних та інших об'єктивних і суб'єктивних факторів не дозволяє досягнути поставлених цілей, а саме недопущення скоєння правопорушень.

Розглядаючи питання взаємодії між Державною службою охорони при МВС України та населенням необхідно опиратися на співпрацю, яка повинна відбуватись на правових засадах за допомогою певних заходів і засобів. Правове регулювання проблематики співпраці має охоплювати весь спектр відповідних відносин, які сьогодні розроблені не в повному обсязі і їх впровадження в життя недостатньо. Необхідно послідовно проводити роботу щодо забезпечення нового рівня співпраці служби охорони з населенням, адаптації та зрозуміння в діяльності співробітниками органів внутрішніх справ, що найвищою цінністю є людина її права та свободи. Тільки виходячи з цього ми зможемо налагодити контакт, співпрацю міліції з населенням. Але для здійснення цього необхідно, поперше: провести нову кадрову політику в ОВС, яка б дозволила працювати лише висококваліфікованим, відданим своїй справі професіоналам, основним девізом яких були позабуті в наші часи "честь і гідність". Впровадження в життя нової кадрової політики пов'язане з широким колом функцій, реалізація яких підпорядковувалась єдиній меті: створенню якісно нових підрозділів охорони, які б відповідали сучасним європейським стандартам. Кажучи про реформування служби охорони та в цілому системи внутрішніх справ, необхідно відмітити, що концепція створення нової моделі передбачає і формування нової ідеології правоохоронців. Ідеологія, яка засновується на принципах законності, гуманізму, загальнолюдських соціальних цінностях, найвищими з яких є права, свободи і інтереси людини.

По-друге: високо-правовий, моральний, культурний рівень працівників служби охорони. Уміння будувати взаємовідносини з представниками конкретних громадських правоохоронних формувань розглядається як важливий критерій їх професійного рівня, політичної і правової культури [1]. Саме тут відкриваються найширші можливості для виховання громадян досвідом практичної участі в перетвореннях, що відбуваються у сфері охорони майна та забезпечення особистої безпеки. Як свідчать результати опитування стосовно особистих якостей працівників ДСО при виконанні ними службових обов'язків респонденти на перше місце поставили – професіоналізм, оперативність та сумлінність.

По-третє: держава повинна створити такі умови, які б підвищили авторитет Державної служби охорони при МВС України та закріпили провідні позиції на ринку надання охоронних послуг, як найбільш надійної та конкурентоспроможної служби. Адже сьогодні поряд з державною охороною успішно працюють близько 28 тис. приватних охоронців, які є співробітниками майже 2000 приватних охоронних фірм та відповідають за схоронність близько 5 тис. об'єктів. Тому вельми важливо формувати позитивний авторитет Державної служби охорони при МВС України завдяки співпраці з мас-медіа. Ця співпраця

має бути спрямована на щоденне інформування пересічних громадян про резонансні затримання співробітниками ДСО правопорушників, хоч цей аспект діяльності служби не стосується об'єктів, що перебувають під охороною, він є суто "міліцейським". Але загалом це тільки підвищує імідж, сприяє підняттю довіри, надійності та досягається завдяки численним публікаціям у газетах і журналах, радіовиступам і телевізійним сюжетам, винятково просвітницького характеру [2]. Їх мета – довести, що кожен має самотужки подбати про охорону свого майна або особисто себе, прийнявши відповідне рішення, має знати, що кращим надавачем охоронних послуг є ДСО. Дійти такого висновку допомагають і масовані інформаційні атаки, наприклад спільний проект ДСО та ТК "Магнолія-ТВ", і цикл передач "Кримінальний лабіринт" на радіо, започаткований спеціалістами з ПР ДСО, і пряма платна реклама, і робота комерційних агентів, які безпосередньо спілкуються з потенційними замовниками охоронних послуг¹. Для активізації взаємодії із засобами масової інформації та населенням було прийнято рішення про створення групи маркетингу та рекламної діяльності при Штабі ГУДСО, яка організовує цю роботу у підрозділах на місцях. Основна діяльність підрозділу спрямована на вивчення попиту та поширення інформації про послуги ДСО, підняття іміджу служби серед населення. Працівниками цієї групи налагоджена активна взаємодія з Центром громадських зв'язків Апарату міністра внутрішніх справ України, завдяки чому для ЗМІ щотижня надається інформація про результати роботи підрозділів ДСО щодо попередження злочинів та інших правопорушень. Спільно з ЦГЗ МВС України та Групою щороку організовується брифінг про діяльність служби за участю керівництва ДСО.

По-четверте, необхідно поширювати обмін досвідом роботи між працівниками Державної служби охорони і подібними підрозділами зарубіжних країн як на рівні керівництва так і між відповідними підрозділами. Існує потреба поглибленого вивчення та розробки рекомендацій щодо використання зарубіжного досвіду співробітництва структур, які займаються охороною майна та забезпечення особистої безпеки з урахуванням особливостей менталітету українського суспільства [3]. Ці і ряд інших дій сприятимуть підвищенню авторитету служби охорони. Говорячи про взаємодію даних підрозділів з населенням, ми завжди приділяємо велику увагу лише діям правоохоронців, не зважаючи на те, що взаємодії ніколи не буде якщо її прагне лише одна сторона. Взаємодія передбачає, що дві та більш сторони повинні в ході спільної діяльності допомагати один іншому, узгоджувати свою діяльність між собою, тільки тоді ми зможемо говорити про взаємодію у повному розумінні. Державна служба охорони повинна роз'яснити населенню необхідність цієї взаємодії, тобто громадяни мають зрозуміти одну просту річ, що представник служби охорони – це людина, що стоїть на їх захисті. Аналіз нормотворчої та правозастосовчої практики переконливо показав, що в період тоталітаризму з'явилась негативна тенденція до приниження, недооцінки, а подекуди прямого нехтування та ігнорування ролі громадськості в боротьбі зі злочинністю.

¹ Наприклад, див. зміст телепрограми "Телевізійна патрульна служба "Ситуація" у квітні-липні 2003 р. на Першому національному телеканалі /ТК "Магнолія-ТВ".

По-п'яте, за змістом безпосередньої діяльності та відповідної фахової підготовки для її здійснення у підрозділах охорони є характерні ознаки, притаманні міліції, як озброєному формуванню. Це не лише користування зброєю, спецзасобами, але й використання професійних засобів зв'язку, спостереження за об'єктами та територією, інструктаж тих, хто заступає на пости, контроль за несенням служби тощо. Останнім часом активізувались прагнення нових суб'єктів господарювання щодо набуття законодавчих та нормативних повноважень на використання вогнепальної зброї. А базовий законодавчий акт про охорону досі відсутній, внаслідок чого персонал охорони переважної більшості структур працює на підставі неузгоджених між собою відомчих інструкцій, більшість яких або застаріла, або готували працівники без відповідної фахової підготовки. За цих умов МВС України вкрай цікавлене в належному законодавчому забезпеченні цієї галузі, адже питання це є комплексним і стосується аспектів спільної діяльності державних та приватних охоронних фірм та взаємодії з громадськістю. Для вирішення цієї проблеми МВС України і, зокрема, ДСО брала участь у розробці таких законопроектів як "Про охоронну діяльність", "Про внесення змін і доповнень до Закону України", "Про Національний банк України", "Про зброю". Державна служба охорони при МВС України активно виступала проти внесення змін до Закону України "Про банки і банківську діяльність", які б призвели до подорожчання банківських послуг для населення та з огляду на відсутність страхування банківської діяльності – до суттє-

вого погіршення надійності охорони банків з усіма можливими негативними наслідками для вкладників. З цією метою застосовувалися технології щодо активізації громадської думки щодо даного питання.

Говорячи про ефективність діяльності служби охорони необхідно уникати таких показників, які мають тільки кількісну характеристику, а ставити на перше місце якість. Це досягається завдяки підвищенню рівня корпоративної культури та ідеології, постійному демонструванню високих показників по службі з тим, щоб клієнт щодня переконався у правильності вибору охоронної структури. Тому необхідно шукати нові критерії такої оцінки.

Таким чином, визначення шляхів налагодження ефективної взаємодії між Державною службою охорони при МВС України та громадським суспільством є сьогодні одним із пріоритетних завдань у процесі реформування органів внутрішніх справ і проведення адміністративної реформи в цілому.

ЛІТЕРАТУРА

1. Відповідальність, сміливість і порядність – це назавжди // Іменем Закону. -22.12.2000. -№ 52.
2. Козачук Л. За 20 лет милицейская охрана меня ни разу не подвела // Газета по-киевски. -5-11.2003. -№ 20.
3. Підтримка стабільності через підвищення кваліфікації // Іменем Закону. -12.01.2001. -№ 2.

Надійшла до редколегії 12.07.2004

УГРОВЕЦКИЙ О.П. ВЗАИМОДЕЙСТВИЕ ГОСУДАРСТВЕННОЙ СЛУЖБЫ ОХРАНЫ С НАСЕЛЕНИЕМ КАК ОСНОВНОЕ НАПРАВЛЕНИЕ БОРЬБЫ С ИМУЩЕСТВЕННЫМИ ПРЕСТУПЛЕНИЯМИ
Обосновывается необходимость взаимодействия Государственной службы охраны при МВД Украины и населения.

UGROVETSKIJ O.P. INTERACTION OF PUBLIC SERVICE OF PROTECTION WITH THE POPULATION AS THE BASIC DIRECTION OF STRUGGLE AGAINST PROPERTY CRIMES
Necessity of interaction of public Service of protection is proved at the Ministry of Internal Affairs of Ukraine and the population.

Ю.В. ФІЛЕЙ

Запорізький юридичний інститут МВС України

УДК 343.7/.8

ЗАСТОСУВАННЯ ПОКАРАННЯ У ВИДІ ПОЗБАВЛЕННЯ ВОЛІ В САНКЦІЯХ ЗА ЗЛОЧИНИ ПРОТИ ВЛАСНОСТІ

Розглянута ефективність покарання у вигляді позбавлення волі за злочини проти власності.

Проблема соціальної обґрунтованості санкцій складна і багатоаспектна, оскільки як явище приватного порядку

залежить від безлічі інших аспектів, зокрема, від соціальної обґрунтованості всієї системи покарань, інакше немо-